

چکیده

علم سیاست‌گذاری عمومی، مسأله‌محور و راه‌حل‌یاب بوده و در پی شناخت مشکلات عینی جامعه و ارائه راهکارهای مطلوب برای برطرف کردن آن‌هاست. در این میان ابزارهای تصمیم‌ساز متنوعی در اختیار سیاست‌گذاران دولتی قرار دارد که کانون‌های تفکر یکی از اصلی‌ترین آن‌هاست. کانون تفکر، مؤسسه تحقیقاتی، غیرانتفاعی و مستقلی است که به بررسی و ارائه راه‌حل در طیف وسیعی از مسائل سیاسی می‌پردازد. کانون‌های تفکر در حوزه سیاست داخلی و خارجی، به‌طور سنتی به مثابه ناظران بی‌طرف امور سیاسی هستند که به تحقیقات علمی می‌پردازند و مصمم هستند تا نظر کارشناسانه خود را به تصمیم‌گیران ارائه دهند. ایالات متحده، مهد شکل‌گیری و رشد و توسعه کانون‌های تفکر در جهان است. تجربه‌های ارزشمند این کشور از حضور چنین مراکزی در سطوح مختلف تصمیم‌گیری و سیاسی، با لحاظ شرایط بومی می‌تواند مورد استفاده سایر کشورها قرار گیرد. در این مقاله سعی شده است ضمن معرفی تاریخچه و انواع کانون‌های تفکر، نقش و کارکرد آن‌ها در فرایند سیاست‌گذاری و کانال‌های تأثیرگذاری آن‌ها بر سیاست‌گذاران در امریکا مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: کانون‌های تفکر، سیاست‌گذاری عمومی، ایالات متحده آمریکا.....

نقش و کارکرد کانون‌های تفکر در فرایند سیاست‌گذاری عمومی بررسی تجربه موردی آمریکا

علی خواجه نایینی

دانشجوی دکتری سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه تهران
naeniali@ut.ac.ir

حمیدرضا شهریاری

کارشناس ارشد سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه تهران
hamidreza_shahryari@yahoo.com

قبل از دهه ۱۹۶۰، اصطلاح «کانون تفکر»^۱ رواج چندانی نداشت. در جنگ جهانی دوم سربازان و افسران آمریکایی به مکانی که در آن افسران ارشد برنامه‌های تدافعی و دیگر برنامه‌های نظامی خود را تنظیم می‌کردند «تینک تنک» می‌گفتند. این اصطلاح در سال ۱۹۵۹، با برداشتی از فعالیت شرکت رند^۲ متداول شد و از آن پس تمامی مؤسسه‌هایی را که به ایده‌پردازی، تجزیه و تحلیل مسائل عمومی و ارائه راه‌حل برای سیاستگذاران می‌پردازند، کانون تفکر یا تینک تنک می‌نامند. (Abelson, 2002, P.9)

در ابتدای قرن چالش‌هایی نظیر مدیریت اقتصاد صنعتی پیشرفته و افزایش پیمان‌های خارجی موجب شد دولت‌ها در زمینه تصمیم‌گیری، به علم و عقلانیت احساس نیاز بیشتری پیدا کنند. در ایالات متحده آمریکا و اروپا اولین موج کانون‌های تفکر، با هدف مشترک ارائه مشاوره کارشناسانه و بی‌طرفانه به دولت‌ها شکل گرفت. اغلب این کانون‌های تفکر از نوع کانون‌های تفکر دانشگاهی بودند که اعضای آن‌ها را افرادی دانشگاهی و عضو هیأت‌های علمی دانشگاه‌ها تشکیل می‌دادند. (McGann, 2000, P.9)

در سال ۱۹۱۰، بنیاد کارنیج، اولین مؤسسه آمریکایی بود که به مسائل سیاست خارجی آمریکا پرداخت و در زمینه دلایل وقوع جنگ و شیوه‌های حل مسالمت‌آمیز درگیری‌ها، بررسی‌های فراوانی انجام داد. (Hass, 2002) در طی جنگ جهانی اول، به دلیل نیاز شدید به درک مسائل بین‌المللی، مؤسسه‌های جدیدی نظیر مؤسسه تحقیقات دولتی^۳ در سال ۱۹۱۶ تأسیس شد که در سال ۱۹۲۷ تحت عنوان مؤسسه بروکینگز به کار خود ادامه داد. (Abelson, 2002, P.10)

دومین موج گسترش کانون‌های تفکر بین سال‌های ۱۹۴۵ و ۱۹۸۹ پدیدار شد. پس از جنگ جهانی دوم، دو عامل به گسترش کانون‌های تفکر دامن زد: نخست، تبدیل شدن آمریکا به یک ابرقدرت بعد از جنگ جهانی دوم و در نتیجه احساس نیاز بیشتر به بهره‌گیری از مشاوران سیاسی و دوم، تهدید جنگ سرد. بین سال‌های ۱۹۴۵ و ۱۹۸۹، کانون‌های تفکر بسیاری ایجاد شدند که از حمایت مستقیم دولت بهره برده و منابع مورد نیاز خود را از این طریق تأمین می‌کردند. کانون‌های تفکر در این دوره بیشتر به تحلیل استراتژیک، نظامی، سیاسی و منطقه‌ای در زمینه نزاع بین بلوک شرق و غرب می‌پرداختند. رند کورپوریشن^۴، بزرگ‌ترین کانون تفکر امروز دنیا، اولین مؤسسه غیرانتفاعی و مستقلی بود که در سال ۱۹۴۸ تأسیس شد و نیروی هوایی آمریکا تأمین بودجه آن را برعهده داشت. این مرکز در تحقیقاتی نظیر تحلیل سیستم‌ها^۵ نظریه بازی^۶ و چانه‌زنی استراتژیک^۷، پیشگام بود.

دلایل گسترش کانون‌های تفکر در ایالات متحده آمریکا

یکی از خصوصیات سیاسی جامعه آمریکا تمایل کانون‌های ثروت و قدرت و نهادهای مدنی به ایجاد مؤسسه‌ها و انجمن‌های مستقل از دولت جهت تأثیرگذاری بر فرایند سیاستگذاری است. وجود این تمایل در ایالات متحده آمریکا به تأسیس طیف وسیعی از مؤسسه‌های غیرانتفاعی و انتفاعی، با هدف اصلی تأثیرگذاری بر سیاستگذاران منجر شد. (Esterbrook, 1986, P.66)

شکل‌گیری مؤسسه‌های مستقلی که با کمک‌های مالی خصوصی به تحقیق سیاستی و ارائه ایده‌ها و نظریه خود می‌پردازند پدیده‌ای کاملاً آمریکایی است. این پدیده در ایالات متحده آمریکا از قرن ۱۹ مشهود بوده است. امروزه در عرصه سیاسی آمریکا

مؤسسه‌های تحقیق سیاستگذاری عمومی پلی بین جامعه سیاسی و علمی هستند. (Lindquist, 1989, P.71) مؤسسه‌های عمومی، مستقل از دولت عمل می‌کنند و اغلب حامی فرد یا حزب سیاسی خاصی نیستند. این ویژگی جامعه سبب شده است علاوه بر کسب جایگاهی ویژه در فرایند سیاستگذاری، در زمینه تأثیرگذاری و گسترش نیز رشد چشمگیری را تجربه کنند. نظام سیاسی ایالات متحده آمریکا کاملاً نفوذپذیر است و در آن بازیگران سیاسی و نقاط دسترسی بسیار زیادی وجود دارد. نلسون پولسبی^۸ معتقد است: «موفقیت چشمگیر مؤسسه‌های تحقیق سیاستگذاری عمومی در ایالات متحده آمریکا و توسعه روزافزون آن‌ها، به انعطاف‌پذیری، نفوذپذیری و کثرت‌گرایی امریکا بازمی‌گردد.» (Polsby, 1983, PP.14-16, 58-59) وی استدلال می‌کند: «برخلاف دیگر حکومت‌ها، ایالات متحده به مؤسسه‌هایی نظیر کانون‌های تفکر این مجال را داده است تا بر مؤسسه‌ها و افرادی که در شکل‌گیری سیاستگذاری نقش دارند، تأثیر گذار باشند.»

اگر این استدلال را با دیدگاه جیمز اسمیت پیوند دهیم که می‌گوید: «امریکایی‌ها برای برخورداری از فرایند سیاستگذاری کارآمد و منطقی تمایل زیادی به بهره‌گیری از کارشناسان بیرونی دارند»، درمی‌یابیم که چرا این مؤسسه‌ها با چنین سرعت شگفت‌آوری رشد کرده‌اند! (Smith, 1991, P.34)

کانون‌های تفکر در مسائل عمومی از درجه خاصی از بی‌طرفی برخوردارند. این رویکرد منطقی و بی‌طرفانه در تحقیقات سبب شده است تا توانمندی این مؤسسه‌ها در جامعه سیاستگذاری افزایش یابد.

نقش کانون‌های تفکر در ایالات متحده آمریکا نسبت به دیگر جوامع دموکراتیک منحصر به فرد است چرا که در کشورهای نظیر آلمان و ژاپن احزاب سیاسی در فرایند سیاستگذاری تأثیر بیشتری دارند و اعمال نفوذ می‌کنند. تفاوت بین دموکراسی‌های غربی و ایالات متحده آمریکا در این زمینه کاملاً مشهود است. به‌عنوان مثال، در دموکراسی‌های پارلمانی اروپای غربی، بسیاری از فعالیت‌های کانون‌های تفکر، در بین دولت‌ها و احزاب سیاسی نهادینه شده است.

وینارد گلنر^۹ اظهار می‌کند: «در فرایند سیاسی ایالات متحده آمریکا وظیفه عمده برای کانون‌های تفکر قائل شده‌اند که در دموکراسی‌های اروپای غربی این وظایف تنها برعهده احزاب، بنیادهای سیاسی و بوروکراسی قرار دارند: «تولید ایده و ایدئولوژی، شبکه، انتشار، دگرگونی.» (Gellner, 1990, P.5) انجام این وظایف توسط افراد و مؤسسه‌های مستقل خود دلیلی روشن برای تأیید نفوذپذیری دولت ایالات متحده آمریکا است.

در اروپا احزاب سیاسی اصلی، مقامات دولتی و بوروکرات‌ها، فرایند برنامه‌ریزی و سیاستگذاری را کنترل می‌کنند در حالی که در ایالات متحده آمریکا تعداد بازیگران درگیر در فرایند سیاستگذاری بسیار بیشتر و متنوع‌تر است. با توجه به این که پولسبی به مسأله نفوذپذیری نظام حکومتی می‌پردازد اسمیت^{۱۰} معتقد است که این نفوذپذیری ناشی از تفکیک قوای قیدشده در قانون اساسی است که این خود سبب بروز تضادهای بعدی بین قوای مجریه و مقننه می‌شود. برطبق نظر اسمیت، مؤسسه‌های تحقیق سیاستی به علت رقابت‌های بین‌وزارتخانه‌ای قادر به ارائه داده‌ها، تحلیل و کمک فنی (تکنیکی) و مباحث سیاستی بوده‌اند. (Smith, 1989, PP.181-183)

یکی دیگر از علل حضور و گسترش مؤسسه‌های تحت حمایت خصوصی در ایالات متحده آمریکا، برخورداری این کشور از مشوق‌های مالیاتی بخش فدرال و ایالتی است. این مسأله افراد و شرکت‌ها را به حمایت از کانون‌های تفکر و سازمان‌های مدنی ترغیب می‌کند. بی‌تردید برخی از خیرین دستور کار سیاسی و شخصی خود را دنبال می‌کنند و بسیاری از نیکوکاران نیز در جهت منافع روشنفکرانه شخصی خود و تمایل به بهبود شرایط جهانی، گام برمی‌دارند. کانون‌های تفکر به‌عنوان مؤسسه‌های تحت حمایت بخش خصوصی از شرایط مالیاتی ویژه‌ای که شامل حال سازمان‌های غیرانتفاعی می‌شود بهره می‌برند. این شرایط ویژه، نه تنها کانون‌های تفکر را از پرداخت مالیات‌های درآمد فدرالی و ایالتی معاف می‌سازند بلکه سبب می‌شوند تا بسیاری از افراد و شرکت‌ها به منظور بهره‌مندی از کسری مالیاتی اقدام به کمک‌های خیرخواهانه به کانون‌های تفکر کنند. (McGann, 2007, P.45)

در چند دهه اخیر، رقابت‌ها بسیار شدت گرفته و شمار کانون‌های تفکر سیاستگذاری عمومی افزایش یافته است. در سال‌های گذشته، عواملی نظیر افزایش چشمگیر تعداد کارکنان کنگره همراه با ساختار کمیته‌ها و زیر کمیته‌های مجزا در آن، همچنین بوروکراسی‌های مستحکم و نقش رسانه‌ها در فرایند سیاستگذاری، سبب افزایش تقاضا برای تحلیل سیاستگذاری عمومی مستقل شده است. این شرایط فرصت مناسبی را برای سازمان‌های تحقیق سیاستگذاری عمومی فراهم ساخته است تا به تحلیل مسائل بپردازند. (Fenn, 1989)

نکته مهم این که اکثر آژانس‌های دولتی و کارکنان کنگره گرایش بسیار ناچیزی به تحقیقات مبتکرانه دارند و بیشتر به‌سوی سازمان‌های دولتی تحقیقاتی، کانون‌های تفکر و گروه‌های فشار، به‌عنوان منابع اطلاعات و تحلیل سوق پیدا می‌کنند. (Malbin, 1980)

علاوه بر این، نیاز رسانه‌ها به بیان دیدگاه‌های مخالف سبب شده است تا میزان تقاضا برای به‌کارگیری کارشناسان سیاستی و نظریه‌های آن‌ها افزایش یابد و بدین ترتیب بسیاری از کانون‌های تفکر در عرصه ملی مطرح شوند. براساس نظرسنجی سال ۲۰۰۹ «برنامه کانون‌های تفکر و جوامع مدنی»^{۱۱} مشخص شد که در سراسر جهان ۶ هزار و ۳۰۵ کانون تفکر در ۱۶۹ کشور مشغول فعالیت هستند که در این میان امریکای شمالی بیشترین تعداد کانون تفکر را دارد. یک هزار و ۹۱۲ کانون تفکر متعلق به امریکای شمالی است که از این رقم یک هزار و ۸۱۵ کانون در ایالات متحده امریکا فعالیت می‌کنند. (McGann, 2010, P.6)

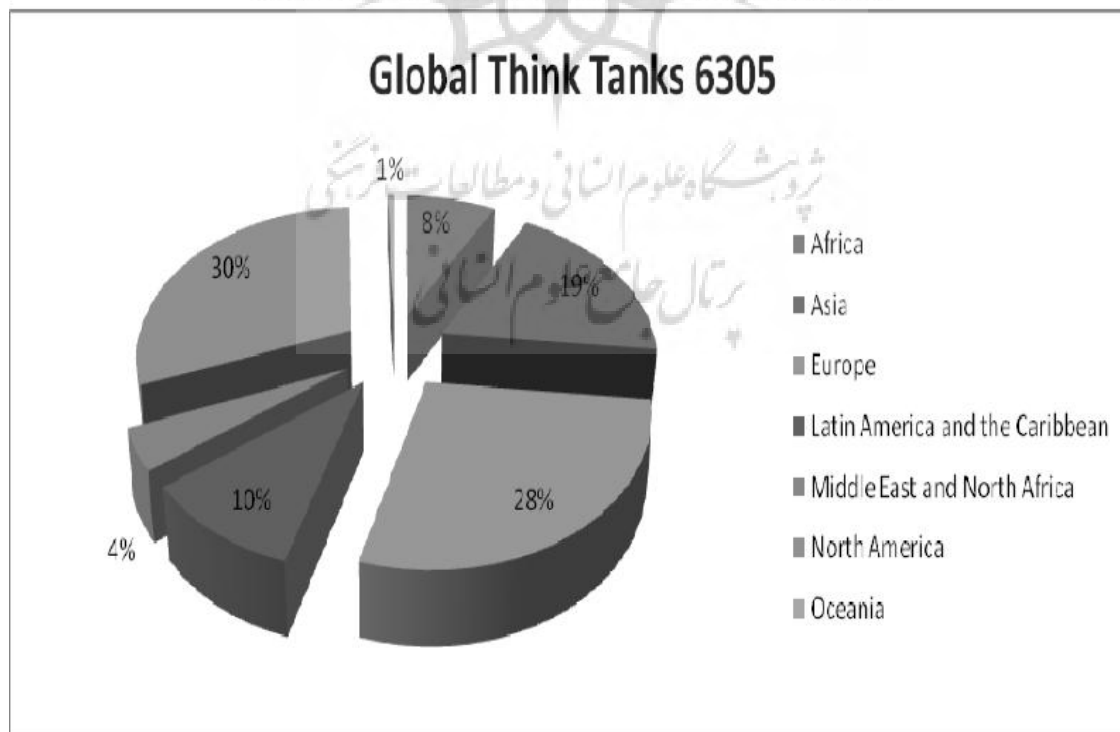
تعداد کانون‌های تفکر در جهان در سال ۲۰۰۹

NUMBER OF THINK TANKS IN THE WORLD 2009*

Region	No. of TT's	% of Total
Africa	503	8
Asia	1183	19
Europe	1750	28
Latin America and Caribbean	645	10
Middle East and North Africa	273	4
North America	1912	30
Oceania	39	1
Total	6305	100

* This chart reflects the number of think tanks in 2009 based on data collected as of August 32, 2009

Global Distribution of Think Tanks by Region

منبع: (www.fpri.org)

حدود نیمی از این کانون‌های تفکر مؤسسه‌های وابسته دانشگاهی^{۱۲} هستند و نزدیک به ۱/۳ آن‌ها در واشنگتن دی‌سی مستقرند. آن دسته از کانون‌های تفکری که با مؤسسه‌های دانشگاهی، احزاب سیاسی و یا گروه‌های فشار مرتبط نیستند را در اصطلاح «کانون‌های تفکر مستقل و غیروابسته» می‌نامند.

حوزه تحقیقاتی کانون‌های تفکر

طبق گزارش تینک تنک دیرکتری، کانون‌های تفکر در ایالات متحده آمریکا در ۶ عرصه به تحقیق و ارائه راه‌حل می‌پردازند: ۱. سیاستگذاری اقتصادی ۲. سیاستگذاری بهداشت ۳. آموزش ابتدایی و راهنمایی ۴. حمایت از محیط زیست ۵. امور بین‌الملل و ۶. سیاست. این مؤسسه‌های غیرانتفاعی با تمرکز بر حوزه سیاستگذاری، نقش منحصر به فردی را در نظام سیاسی ایالات متحده ایفا می‌کنند. (Thinktankdirectory, 2007)

۲۵ تا ۳۰ کانون تفکر معتبر در ایالات متحده فعالند که هریک از دستور کار ویژه‌ای تبعیت می‌کنند که طیف وسیعی از مسائل سیاسی را در سطوح مختلف ملی و بین‌المللی دربر می‌گیرد. با این وجود، از سال ۱۹۸۰ بیشتر کانون‌های تفکر جدیدی که شکل گرفتند، تخصصی هستند. بدین معنا که توجه خود را بیشتر بر روی تحقیق در زمینه یک موضوع خاص (از قبیل گرمایش زمین) و یا حوزه خاصی از سیاستگذاری عمومی (از قبیل امنیت ملی) متمرکز کرده‌اند.

اغلب کانون‌های تفکر نقش درونی‌ها^{۱۳} را ایفا می‌کنند و جزو جدایی‌ناپذیر فرایند سیاستگذاری می‌شوند، نظیر رند کورپوریشن^{۱۴} و اربن اینستیتیوت^{۱۵} که برای سازمان‌های مهم دولتی به تهیه و انجام تحقیق می‌پردازند. همچنین آن‌ها می‌توانند در نقش بیرونی‌ها^{۱۶} نظیر مؤسسه سیاست اقتصادی^{۱۷} و مؤسسه هریتیج^{۱۸}، فعالیت کنند و از طریق انجام تحقیق و تحلیل به دنبال به کار گرفته شدن ایده‌های خود در سیاستگذاری باشند. آن‌ها برای تحقق این هدف به‌طور گسترده ایده‌های خود را بین نخبگان سیاسی و مردم تبلیغ می‌کنند.

انواع کانون تفکر

کانون‌های تفکر در بسیاری از کشورها به‌طور رسمی به دولت، احزاب سیاسی یا شرکت‌ها وابسته هستند و تمام بودجه آن‌ها از این طریق تأمین می‌شود.

کانون‌های تفکر را به لحاظ وابستگی می‌توان به دو دسته «کانون‌های تفکر مستقل و وابسته» طبقه‌بندی کرد. کانون‌های تفکر مستقل، سازمان‌های خودمختاری هستند که توسط مردم و از طریق کمک‌های خصوصی حمایت می‌شوند. کانون‌های تفکر ممکن است از دولت کمک‌های مالی دریافت کنند اما بیشتر آن‌ها از چنین موقعیتی بهره‌مند نیستند.

کانون‌های تفکر وابسته عبارتند از سازمان‌های تحقیق سیاستگذاری عمومی که از لحاظ اجرایی، مالی و قانونی به یک سازمان، حزب یا بخش خصوصی وابسته هستند. در ایالات متحده آمریکا گرایش به سمت کانون‌های تفکر غیردولتی، مستقل و غیرانتفاعی است. در نتیجه این مراکز از استقلال قانونی، مالی و فکری قابل توجهی برخوردارند.

توانایی این مؤسسه‌ها در حفظ و افزایش استقلال در برابر تأثیرگذاری و مداخله دولتی سبب شده است این سازمان‌های غیردولتی^{۱۹} بازیگران مهم جامعه مدنی شوند و در بین مردم اعتبار بیشتری بیابند. هرچه مزایای تحلیل و تحقیق مستقل سیاستگذاری عمومی آشکارتر شود به همان نسبت نیز شمار کانون‌های تفکر مستقل در سراسر جهان افزایش می‌یابد.

استقلال کانون‌های تفکر یا فقدان استقلال، در تعیین بی‌طرفی^{۲۰} و در نهایت اعتبار کانون‌های تفکر نقش سرنوشت‌سازی را ایفا می‌کند.

با این وجود، در ایالات متحده آمریکا کانون‌های تفکری وجود دارند که به کنگره، سازمان‌های حکومتی^{۲۱}، دانشگاه‌ها و یا شرکت‌ها وابسته هستند.

راه‌های تأثیرگذاری کانون‌های تفکر بر حوزه‌های سیاسی

مشاوره به نمایندگان کنگره

همان‌گونه که بسیاری از محققان نیز اشاره داشته‌اند، ماهیت غیرمتمرکز و مبتنی بر تفکیک قوای نظام سیاسی آمریکا و همچنین ضعف (سلطه بروکراتیک) نظام حزبی، در توسعه و گسترش کانون‌های تفکر در ایالات متحده آمریکا بسیار مؤثر بوده است. (Burch, 1997)

کانون‌های تفکر از موقعیت و کانال‌های ارتباطی بی‌شماری برای دسترسی به سیاستگذاران بهره‌مند هستند. در کنگره آمریکا بدون احتساب تعداد زیادی از کارکنان و کمیته‌های پشتیبانی، ۵۳۵ نماینده منتخب حضور دارند که کانون‌های تفکر قادرند جهت ارائه ایده‌های سیاستی خود، با آنها ارتباط برقرار کنند.

با این وجود، کانون‌های تفکر به چندین کانال دیگر نیز برای تحقق اهداف خود متوسل می‌شوند که عبارتند از: سخنرانی در برابر کمیته‌های کنگره، ارائه خلاصه کتبی مسائل سیاستی اصلی به اعضای کنگره، دعوت از نمایندگان و سناتورها جهت شرکت در همایش‌ها و کارگاه‌ها. (Weiss, 1992)

از آنجایی که اعضای کنگره ملزم به حفظ وحدت حزبی نیستند جایی برای نگرانی وجود ندارد که همکاری آنها با کانون‌های تفکر خاص یا حمایت از ایده‌های سیاستی آنها، وحدت حزب را تضعیف کند. در واقع به جای آن که ایده‌های کانون‌های تفکر را طوری ارزیابی کنند که با منافع و سیاست‌های حزب همخوانی داشته باشد اعضای کنگره قادرند ایده‌های کانون‌های تفکر را براساس مزیت‌های خود ارزیابی کنند. (Abelson, 2000, P.223)

مشاوره به کاندیداهای ریاست جمهوری

کانون‌های تفکر معمولاً یک یا دو سال قبل از انتخابات ریاست جمهوری بیشترین تأثیر را دارند. همان‌گونه که مارتین اندرسون^{۲۲} از مؤسسه هورور^{۲۳} بیان می‌کند: «در طی این دوره است که نامزدهای ریاست جمهوری در زمینه مسائل مختلف داخلی و خارجی از مشاوره و راه‌حل‌های شمار زیادی از روشنفکران بهره می‌گیرند. نامزدهای ریاست جمهوری با کارشناسان سیاسی به تبادل ایده می‌پردازند و در مبارزات انتخاباتی ایده‌های آنها را به کار می‌گیرند.» (Abelson, 1996, P.160)

کانون‌های تفکر مدام در زمینه برنامه تحقیقات پیش‌روی خود به انتشار تحقیقات و گفتگو با صاحب منصبان دولتی و دانشگاهی می‌پردازند. این اقدام شرایطی را به وجود می‌آورد تا این کانون‌ها بتوانند ایده‌های خود را به نمایش بگذارند.

برخی از کانون‌های تفکر به منظور تقویت ایده‌های خود با برگزاری دوره‌های آموزشی به معرفی جنبه‌های مختلف سیاست آمریکا می‌پردازند و از سیاستگذاران جهت شرکت در این کلاس‌ها دعوت به عمل می‌آورند. به عنوان مثال در سال ۱۹۷۸ مؤسسه مطالعات سیاستی^{۲۴} اقدام به تأسیس مدرسه واشنگتن^{۲۵} کرد تا بتواند در زمینه طیف وسیعی از مسائل سیاست داخلی و خارجی سخن خود را به گوش مخاطبان خود برساند. (Abelson, 1996, P.161)

ارائه مشاوره و خلاصه تحقیقات به مقامات دولتی

با توجه به این که مقامات دولتی برای تحلیل کتاب‌های چندصد صفحه‌ای یا مطالعه دقیق یک مقاله در زمینه مسائل سیاستی فرصت کافی ندارند، به ناچار اغلب آنها برای مشاوره در زمینه مسائل سیاستی به کارکنان و متخصصان سیاستی کانون‌های تفکر مراجعه می‌کنند.

از میان کانون‌های تفکر، بنیاد هریتیج به ارائه پاسخ سریع^{۲۶} شهرت دارد. این مؤسسه قادر است طی ۲۴ ساعت به اعضای کنگره و قوه مجریه یادداشتی اجرایی درباره مسائل روز سیاستگذاری عمومی ارائه دهد. این یادداشت اجرایی معمولاً گزارشی یک صفحه‌ای است که حاوی دیدگاه‌های محققان بنیاد هریتیج در مورد موضوع مورد نظر کاخ سفید و کنگره است. (Annual report, 1990, P.18)

ارائه گزارش‌های کارشناسی به دفتر اجرایی رئیس‌جمهور

دفتر اجرایی رئیس‌جمهور^{۲۷} که از چند آژانس مهم از قبیل شورای امنیت ملی^{۲۸} و دفتر مدیریت و بودجه^{۲۹} تشکیل شده است فرصت مناسبی را پیش‌روی کانون‌های تفکر قرار می‌دهد تا بر سیاستگذاری تأثیر بگذارند. در واقع برخی از افرادی که در دفتر اجرایی رئیس‌جمهور فعالیت می‌کنند یا پیشتر در کانون‌های تفکر مشغول به کار بوده‌اند یا پس از ترک سمت خود به کانون‌های تفکر رفته‌اند. امروزه پیوند بین کانون‌های تفکر و قوه مجریه بسیار محکم شده است. به‌عنوان مثال در چند دولت اخیر، رؤسای‌جمهور مقام‌های ارشد کانون‌های تفکر را برای فعالیت در کابینه و سمت‌های زیرمجموعه کابینه و هیأت‌های مشاوره‌ای مختلف به خدمت گرفته‌اند. (Abelson, 2000, P.225)

سخن آخر

تصمیم‌گیری مطلوب مستلزم سازوکارهایی است که به کارآمدی هر چه بیشتر فرایند سیاستگذاری کمک کنند. از جمله این سازوکارها نهادهای مستقل و تأثیرگذاری مانند کانون‌های تفکر است. کانون‌های تفکر به تحقیقات سیاستگذاری عمومی، تحلیل و مشاوره مبادرت می‌ورزند و مستقل از دولت‌ها و احزاب سیاسی به فعالیت می‌پردازند. وظیفه نخست این سازمان‌ها کمک به درک و انتخاب آگاهانه گزینه‌های سیاستی مربوط به مسائل داخلی و بین‌المللی است.

بستر ضروری برای حضور و گسترش کانون‌های تفکر، فضای سیاستگذاری است. سیاستگذاری در صورت مطلوب یک فرایند تعاملی است زیرا هیچ بازیگری چه خصوصی و چه دولتی، به تنهایی دانش و منابع لازم برای حل یک جنبه مشکلات را در اختیار ندارد.

در این فضا کانون‌های تفکر با استفاده از دانش، منابع و کانال‌های تأثیرگذار خود می‌توانند در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری وارد شده و به حرکت گزینه‌های سیاستی به سمت مرحله اجرا و کارآمد شدن آن کمک کنند.

تجربه کانون‌های تفکر در امریکا و نقش تأثیرگذار آن‌ها در تصمیم‌سازی، درس‌های آموزنده‌ای برای سایر کشورها و حوزه‌های سیاستگذاری دارد. استفاده از این تجربه‌ها نیازمند توجه به خصوصیات بومی هر کشور با محیط سازمانی است که این تجربه‌ها در آن مورد استفاده قرار می‌گیرد.

توسعه کانون‌های تفکر به‌طور مستقل به نحوی که از طریق تأمین خدمات سیاستی مورد نیاز واحدهای سیاستگذاری و کمک‌های دولتی در کنار آن امرار معاش کند کاستی نظام‌های لخت دولتی در کشور را می‌تواند جبران و یا حداقل به کاهش آن کمک کند.

منابع

۱. میدری، احمد، خیرخواهان، جعفر. حکمرانی خوب بنیان توسعه. تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، سال ۱۳۸۳.

مقاله‌های انگلیسی

2. Abelson, Donald.E, U.S Foreign Policy Agenda: An Electronic Journal of The U.S Department of State: Think Tanks and Foreign Policy and Historical. Vol 7,NO.3, P.10,NOV2002(Available at:http://photos.state.gov/libraries/korea/49271/dwoa_120909/ijpel102.pdf).
3. Dolny, Michael "Right, Center Think Thanks Still Most Quoted: Study of Cities Debunk "Liberal Media" Claims, Extera, May/june2005 (available at: <http://www.libertynewstv.com/Documents/Right,%20Center%20Think%20Tanks%20Still%20Most%20Quoted.pdf>).
4. Gellner, Winard, " Political Think Tanks: functions and Perspectives of a Strategic Elite," Prepared For the 1990 Annual meeting of the American political science association, P.5 (Available at: <http://www.apsanet.org>).
5. Hass, Richard N., U.S Foreign Policy Agenda: An Electronic Journal of The U.S Department of

State: Think Tanks and U.S Foreign Policy: A Policy-Makers Perspective. Vo 4. Nov 2002(Available at: http://photos.state.gov/libraries/korea/49271/dwoa_120909/ijpe1102.pdf).

6. McGann, James, The futurist: How Think Tanks are Coping With The Future, NOV/Dec 2000, 34, 6, Research

Polsby, Nelson W.” Tanks But No Tanks, “Public opinion, vol.6 ,April/May1983. library (Available at: <http://www.highbeam.com/doc/1G1-66495323.html>).

7. McGann, James, Think Tanks and Civil Societies Program: The global “Go-To think Tank”, 2010 (Available at: <http://www.iris-france.org/docs/pdf/communiques/2010-03-think-tank-index.pdf>).

8. Nowrasteh, Alex, "Amnesty Isn't The Problem. It's Our Immigration Limits, April 11,2010,<http://cei.org/op-eds-and-articles/amnesty-isnt-problem-its-our-immigration-limits>.

9. Think tank Explosion: Growth of the independent think tank industry in the United States of America, 2007(www.thinktankdirectory.com).

کتاب‌های لاتین

10. Abelson, Donald E., Do Think Thank Matters? Opportunities, Constraints and Incentives For Think Thanks In Canada and The United States, Global Society, Vol.14,No.2,2000.P.223 (<http://books.google.com>).

Abelson, Donald.E, American Think Tanks and Their Role In U.S. Foreign Policy, Macmillan Press, 1996(Available at:

<http://www.google.com/search?tbs=bks%3A1&tbo=1&q=American+think+tanks+and+their+role+in+U.S.+foreign+policy&btnG=Search+Books>).

11. Burch, Philip H., Research in Political Economy Supplement Reagan, Bush and Right-Wing politics: Elites, Think Tank, Power and Policy, Greenwich: JAI press, 1997.

12. Duignan, Peter, Martin, Philip, Making and Remaking America: Immigration Into The United States, Hoover Institution, September 15,2003.PP.1-61(Available at: www.hoover.org/publications/monographs/27201

Accessed on 16/10/2010).

13. Esterbrook, Gregg,” Ideas Move Nations” The Atlantic Monthly, January 1986,P.66.

14. Fenn, Richrd,” Homestyle and Washington work”, Ann Arbor, MI: University of Michigan press, 1989.

15. Heritage foundation, Issues 2010: The Candidate’s Briefing Book, 2009, PP.6-10(Available at: www.heritage.org).

16. Kooiman, J. Modern Governance: New Government-Society International, London, Sage Publications, 1993, P.215.(Available at:

<http://google.com/Books?id=CRXt1WgkalMC&lpg=PP1#v=onepage&q&f=false>).

17. Lindquist, Anthony E., " Behind The Myth of Think Thanks: The organizations and relevance of Canadian policy institutes, University of California,Bereklay,1989(Available at: <http://proquest.umi.com/pqdweb?RQT=302&cfc=1>).

18. MacGann, James, Think Tanks and Policy Advice In The US: Academics, Advisors& Advocates. New York: Routledge, 2007, (Available at: www.books.google.com).

19. MacGann, James, Think Tanks and Policy Advice In The US: Academics, Advisors& Advocates. New York: Routledge, 2007, (Available at: www.books.google.com).

20. Malbin, Michael, Unelected Representatives, New York: Basic Books, 1980 (Available at: www.books.google.com).

21. MacGann, James, Think Tanks and Policy Advice In The US: Academics, Advisors& Advocates. New York: Routledge, 2007, (Available at: www.books.google.com).

22. Peschek, Joseph G., Policy Planning Organizations: Elite Agenda’s and America’s Rightward Turn, Philadelphia: Temple University Press, 1987 (Available at: www.books.google.com).

23. Powell, Scott S., Covert Cadre: Inside The Institute For Policy Studies, Ottawa, Illinois: GreenHill

- Publishers, 1987 (Available at: <http://www.namebase.org/sources/KP.html>).
24. Smith, James, The Idea Brokers: Think Tanks and The Rise of The New Policy Elite, New York: The Free Press, 1991(available at: www.books.google.com).
25. Smith, James, The Idea Brokers: Think Tanks and The Rise of The New Policy Elite, New York: The Free Press, 1991(available at: www.books.google.com).
26. Smith, James A., " Think Tanks and The Politics of Ideas." In: David Colander, A.W. Coats, The Spread of Economic Idea, Cambridge, Mass: Cambridge University press, 1989 (available at: www.books.google.com).
27. Slambrouck, Paul V., " Think Thank Acts as Bush' Brain Trust "The Christian Science Monitor, 2 July 1999 (available at: www.books.google.com).
28. Weiss, Carol H., Organizations for Policy Analysis: Helping Government Think, Newbury Park: Sage, 1992, Stone, op. cit. especially ch.3.and Weaver, op. cit (available at: www.books.google.com).

پی نوشت ها

1. Think Tank.
2. Rand Corporation.
3. Institute for Government Research.
4. Rand Corporation.
5. Systems Analysis.
6. Game theory.
7. Strategic Bargaining.
8. Nelson Polsby.
9. Winard Gellner.
10. Smith.
11. The Think Tank and Civil Societies Program.
12. University-affiliated institution.
13. Insiders.
14. The rand corporation.
15. The urban institute.
16. Outsiders.
17. The economic policy institute.
18. The heritage foundation.
19. NGO.
20. Objectivity.
21. Government agencies.
22. Martin Anderson.
23. Hoover Institution.
24. The institute for policy studies(IPS).
25. The Washington School.
26. Quick Response.
27. The executive office of president(EOP).
28. The national security council.
29. The office of management and budget.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی